

Možnosti evidence místa a času spáchání přestupků a evidence přestupků spáchaných mládeží rozšířením údajů evidovaných v rámci evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů

pro jednání Republikového výboru prevence kriminality dne 22. 2. 2018

Na základě úkolů vyplývajících z Akčního plánu prevence kriminality na léta 2016 až 2020, kterým jsou specifikovány jednotlivé úkoly vyplývající ze Strategie prevence kriminality v České republice na léta 2016 až 2020, a materiálu „Rozbor situace dětí a mladistvých ohrožených kriminalitou a kriminálně rizikovými jevy“ Ministerstvo spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra, Policií České republiky a Rejstříkem trestu vypracovalo analýzu „Možnosti evidence místa a času spáchání přestupků a evidence přestupků spáchaných mládeží rozšířením údajů evidovaných v rámci evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů“. Závěry této analýzy byly také konzultovány se zástupci Svazu obcí a měst České republiky.

Hlavním cílem této analýzy bylo zjistit, zda by bylo možné, resp. účelné doplnit již existující evidenci přestupků vedenou Rejstříkem trestů na jedné straně o údaje o místě a čase spáchání přestupků a na straně druhé o údaje o přestupcích spáchaných dětmi a mladistvými. Vzhledem ke zjevné spojitosti obou úkolů byly možnosti evidence těchto údajů zkoumány v rámci jedné analýzy.

Potřeba evidence těchto dat je úzce spjata s jejich využitím v rámci moderních nástrojů predikce kriminality, jimiž jsou tzv. mapy budoucnosti. Aby tyto mapy mohly vůbec vzniknout, resp. aby měly odpovídající výpovědní hodnotu, je potřebné disponovat také relevantními údaji. Jelikož všem spolupracujícím subjektům bylo již od počátku zřejmé, že pouhé hledání argumentů pro a proti evidenci těchto dat v rámci evidence přestupků nebylo vzhledem k úkolem sledovanému cíli dostačující, po dohodě spolugestorů úkolu bylo přistoupeno k rozšíření záběru, kterým se analýza zabývá, a nebyla pouze zkoumána a hodnocena možnost evidovat předmětné údaje v rámci stávající evidence přestupků, ale zaměřili jsme se také na hledání, srovnávání a hodnocení jiných vhodných způsobů evidence těchto dat. Vzhledem k předpokládanému využití informací o místě a čase spáchání přestupků pro preventivní účely jsme se zaměřili na ty přestupky, které mají největší dopad na veřejný pořádek, bezpečnost a ochranu života, zdraví nebo majetku.

V první řadě byl zhodnocen současný stav evidence dat o přestupcích; na centrální úrovni existuje několik evidencí, které obsahují údaje o přestupcích – evidence přestupků vedená Rejstříkem trestů, ETŘ a potažmo Geografický informační systém Policie České republiky, který nashromážděná data z ETŘ dokáže vizualizovat v prostoru a čase. V rámci evidencí Policie České republiky jsou přitom evidovány veškeré přestupky, které zjistí příslušníci Policie České republiky bez ohledu na skutečnost, zda byly dále postoupeny k řešení jinému správnímu orgánu.

Dále byly v rámci analýzy nastíněny klady a zápory evidence dat o přestupcích u všech uvedených evidencí s následujícím závěrem:

Ke splnění stanoveného účelu, tj. získat co nejširší přehled o páchaných přestupcích za účelem možnosti prevence kriminality, není vhodné a účelné využít již existující evidenci přestupků vedenou Rejstříkem trestů, jelikož samotné rozšíření evidovaných skutečností v systému ISEP o místo a čas spáchání přestupků by k naplnění sledovaného cíle nepostačovalo. Tento závěr lze opřít o tyto tři hlavní důvody:

- v rámci evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů jsou evidovány pouze některé přestupky, o kterých tak stanoví zákon; nebylo by tak možné evidovat informace o čase a místě spáchání přestupků, které nyní v evidenci přestupků vedené Rejstříkem trestů nejsou obsaženy, přičemž se domníváme, že by nebylo přiměřené evidovat další druhy přestupků pouze s odkazem na potřeby sběru dat o místě a čase jejich spáchání;
- evidence přestupků je ze své povahy evidencí o osobách jejich pachatelů; evidován by tak byl pouze segment známých přestupků, stranou by byly ponechány veškeré přestupky, které by byly orgánům o nich rozhodujícím sice známy, nicméně u kterých se nepodařilo pachatele odhalit, případně rozhodnout o jeho vině;
- informace čerpané z evidence přestupků vedené Rejstříkem trestů, které jsou zapisovány až po pravomocném rozhodnutí o přestupku, nejsou z hlediska plánování preventivních opatření informacemi aktuálními.

V rámci zpracování této analýzy jsme došli k obdobným závěrům i co se týče sběru dat o přestupcích páchaných dětmi, kde by takto nebylo možné evidovat ani jednání mající znaky přestupku, kterého se dopustí osoby, které nejsou odpovědné za přestupek z důvodu věku.

Tato analýza je pouze jakýmsi úvodem do celé problematiky týkající se sběru relevantních údajů o páchaných přestupcích, poukazuje na množství otázek, které je před samotným rozhodnutím, jakou „evidenci“ k tomuto účelu využít, nutno vyřešit; jedná se zejména o vyjasnění otázek samotného rozsahu sledovaných/evidovaných přestupků, způsob předávání informací o přestupcích z místní úrovně (obce/kraje, obecní/městská policie) na centrální úroveň (Ministerstvo vnitra, resp. Policie české republiky) a naopak.

Nicméně požadavek na evidování místa a času spáchání přestupků je pro každodenní práci Policie České republiky a dalších subjektů nejenom na úseku prevence kriminality požadavkem legitimním. Navrhuje se proto dále rozpracovat variantu, která spočívá v zajištění dobrovolné spolupráce ze strany měst a obcí při poskytování informací Policii ČR, která by tato data evidovala v rámci samostatné databáze odvozené ze struktury systému ETR a následně by je ve vhodném rozsahu zpětně poskytovala ve formě dat a mapových podkladů obcím/městům pro jejich další využití při přijímání preventivních opatření a programů a jejich realizaci.

Vzhledem k tomuto potenciálu, který ve sběru dat spatřujeme, doporučujeme Republikovému výboru pro prevenci kriminality v těchto úkolech po jejich zobecnění pokračovat, přičemž hlavním gestorem by mělo být Ministerstvo vnitra zejména z důvodu, že do jeho gesce spadají jak otázky týkající se Policie ČR, tak i obcí a měst, Ministerstvo spravedlnosti se přitom

nezříká role spolugestora. Ministerstvo vnitra by další kroky dle našeho názoru mohlo realizovat v rámci připravovaného projektu Mapy budoucnosti II, kde budou nastavovány postupy a nástroje mj. pro sdílení dat mezi Policií ČR a obcemi/městy včetně pilotního ověření v praxi (mj. i pro tvorbu analýz a predikcí kriminality za účelem plánování efektivnějších bezpečnostních a preventivních opatření). Z výstupů tohoto projektu pak budou moci být následně učiněny obecné závěry, které bude možné aplikovat v rámci celorepublikové praxe.